

Álom helyett álom

– Mi van szakikám, mér nem alszik?

A kérdés valamikor éjfél tájt hangzik el a hatágyas szoba bal kettes páholyából, egyenest a Kanyó pacckjába, igen illedelmes, halk hangon, amilyenén nappal a hang gazdája még véletlenül se tud megszólalni. Ő maga is csodálkozik ezen; Kovács Géza vagyok-é, harminchét éves, tökösmelós, vagy a saját árnyékom? Megdörzsöli a szemét, nyitva van, megmarkolja a farkát, megkeményedett, akkor már elmúlt éjfél, kezdi kipihenni magát. De haragszik erre a fantomra, aki ülve fekszik az ágya végében, meg se mozdul, csak mereszi a szemét valahová, a félhomályban nem látni, éppen merre. Ha forgatná a szemét, meglátszana, akkor a fehérje villogna, annyira bevilágítanak a lámpák, a terep éjszakára reflektoroktól világos, ide is jut a szűrt fényből valamennyi.

Kovács Géza normálisnak tartotta magát mostanáig, és valóban páholyban érezte elfáradt testét, olyan ez a fekhely, mintha baldachinos ágy lenne, vastag kárpittal (az öccse kárpitos) redőzve, vastag tölgyfa oszlopokkal és mennyezettel (az öccse múzeumban dolgozott két évig, mielőtt visszament a KTSZ-be) de ez a kárpit mégse valódi. Fáradtság szőtte a súlyos anyagot (ami így már nevezhető bútorszövetnek) az is kétséges, hogy a fonalat miből nyútték-fonták (a kishúga textilgyárban szövőnő Pesten, a Soroksári úton, hiába csalják haza, nem akar jönni, addig amíg nincs egybe a stafirungja vagy nem talál férjet). A nyúttsege nemhogy csökkenne, de kezdi elszigetelni a világtól, és az idő éppoly megfoghatatlan képződménnyé válik, mint a tér, csak hétfőtől péntekig létezik ezen a kis helyen, ami azon kívül van, az mind elképzelés, óhaj, vágy, álom.

Amíg ez a városi munkás nem költözött a szobába, maradt volna a felekén, addig Kovács Géza nem regisztrálta sem az időt, sem a teret, úgy volt meg a világgal, annyit tudott róla, amennyi a létezéséhez elegendő, vagyis semmit.

Kanyó János a pusztá jelenlétével zavarja meg. Lefekszenek időben, úgy nyolc óra tájt, mint évek óta minden hétköznap és négy társuk azonnyomban húzza a lóbórt, ki oldalt fekszik, ki hanyatt, ki széttárva kezét-lábát, mint akik holtként kiterítettek a vízparton, minek ugrik a tengerbe, aki nem tud úszni, már ez a kérdésfeltevés is idegesítő, gondoltam én valaha a tengerre, úzásra, rühellem a vizet úgy, ahogy van, nem vágyódom elérhetetlen dolgok után,

talán valami holdkóros, boszorkányos képességgel bír az a városi gyerek, meg akar rontani, és ezt a legalattomosabb módon teszi: álomban. Éltek ilyenek minden faluban, a nagyanyám is mesélte, az ő ágya bűbajos volt, meglesték éjjel a temetőben, ahogy a szellemekkel társalgott, egykori játszótársnőivel, ki-be szólongatta a sírba, összekeverte nyugvóhelyükön, máshová fektette őket, agyonverték aztán egy éjjelen az ott kóborló

fekete macskát, néha kecskét mondott, és azon hajnalban holtan találták ágyában az ángyát, telisteli a teste kék-zöld foltokkal, a bal lába pedig eltörve pontosan ott, ahol a kecske, vagy a macska bal hátsó lábát elötörték a furkósbottal.

Dehát azt mondták, férfi boszorkányok nincsenek, sose voltak, ámbár az is lehet, ebbe a városi munkásba csak úgy berepül a rontás éjszakára, anélkül, hogy véglegesen átformálná, és ő maga tudna róla.

A legjobb mindenesetre úgy tenni, mint aki semmiről sem tud, tenni a hülyét, a tudatlant, az álmosat. . . Mért nem véd meg ellene az a nehéz anyag, az az aranyos-rojtos brokátszövet? Még egy réteg gondot, töpren-gést, terveket kellene köréje redőzni, amin nem hatolhat át, mert addigra elgyöngül a kutató nézése? Ha az anyósom anyja nem jönne vissza a kór-házból, hanem hamarébb elpatkolna, akkor a kamrát, amiben az ágya van, ledűthetnénk már a nyáron, és megkezdhetném a helyén az alapok ásását. Ha a feleségem vállalná a két gyerek mellett, a süldők mellett, a tyúkok mellett legalább ötven liba tömését, akkor meg tudnánk venni a téglát, a vasbeton gerendákat meg a béléstesteket. Ha az anyám nem sírna folyton a nyakamon, hogy szaladjak hozzájuk szombaton tetőt javítani, az ólak felőli részt aládúcolni, bevakolni, akkor lenne időm az alapok ásására. Ha a nagyobbik gyerekemnek nem lenne asztmája, ha a kisebbik csípőficama helyreállna a második operálás után, az asszony nem lófrálna otthon, hanem mehetne a gyárba pénzt keresni. Ha az anyósom nem azzal lenne folyton furt elfoglalva, hogy a részeges urát keresi a szomszéd falu kocsmájában, hanem főzne-takarítana a családjára, akkor az asszonynak több ideje maradna ránk. Ha az após nem inna folyton, azon a címen, meg mindenfajta cím nélkül, hogy minék strapálja magát, az a kommunista úristen úgyse szerzi vissza a földet az apjának, akit kulákként kapartak el valahol egy hortobágyi kényszermunkatáborban. Ha aztán már fedél lenne a fejünk felett, olyan szilárd, hogy nem kell attól tartani, ránk rogyjan, akkor itthagynám ezt a rohadt építkezést, többet nem feküdnék be ebbe a vaságyba és a boszorkányszemű holdvilágkörös hétszentséges városi melós csillagos éccakákon át nézhetné az anyja valagát, de nem az én szememet.

Csakhogy ez az idő még messze van.

– Maga se alszik – szólal meg Kanyó rövid várakozás után.

– Én tudom, hogy miért nem alszom – válaszol a társa – vagyis hát az az igazság. . .

– Hogy nem akar elaludni – mondta Kanyó.

– Erről van szó, de honnan a csudából tudta, maga. . .

– Csak úgy. . . gondoltam.

Persze, hogy nem akarok elaludni én se. Félek attól az álomtól, ami meg-int eljön, ami folytatódik avval, amivel tegnap abbamaradt, beöltözök a szerelésbe, derekamon a szíj, a biztosítóöv, bakancs, sisak, minden ne-héz, a bukósisak mennyire más volt a motoron, se nem látok, se nem hallok tőle, olcsón passzoltam el a két sisakot, legalább az egyiket meg-tarthattam volna, motorom úgyse lesz többet, kár lett volna tartogatni, így viszont elfolyt a pénz az utakon, benzinre, egy kicsit felöltöztem, habár a farmerral átverték, nem Lee az, csak rávarrták a cédulát, négyszáz fron-csival többet húztak ki a zsebemből,

mi van főnök, ha innen lecsik valaki, innen még senki nem esett le, ne bomlassza a szilárd közhangulatot, jöjjön csak félre, hogy is hívják, látom én magán, hogy intelligens, minden eshetőséggel számol, felméri a helyzetet, de nem kell mindent kiélezni, én csak azt kérdem, mért nem szerelik fel a védőkorlátokat, amikor azokat előírja a technológia, honnan veszi ezt a marhaságot, a munkavédelmi oktatáson aláírták velem, csak akkor mehetek a placra termelni, ha tehát fent vagyok, és bajom esik, ahogy mondja, a saját felelősségére, Kánya elvtárs, mert a korlátok ad egy, fent voltak, ad kettő, pontosan magának kellett volna azokat felszerelni, mielőtt dolgozik, hisz az első fázis azzal kezdődik, hát akkor megyek a korlátokért, hol találok, szó nincs róla, a raktárban, mert maga elfelejtette... ha avval szarakodunk, semmit nem termelünk, ha betartjuk az előírásokat, egyharmadával csökken a termelés, márpedig ugye szintén a piacról él, arról nem is beszélve, mennyire sürgetik az építésvezetőséget a lakások átadásával, a pártbizottság nem az állványzatot nézi, hanem azt, hogy mennyi sokgyerekes családot tudnak beköltöztetni az elmaradott tanyasi életmódból, cigányokat a vályoglakásokból emberi körülmények közé bhozni, mit nem ért ezen, hát látom, hogy okos ember, azért kérem, ne lázítsa a társait, ezek tanulatlan bunkók, a nevüket se tudják leírni, hiába van négy-öt elemjük, ha előírjuk nekik, íthagynak minket, mert ellenséget látnak bennünk, akik nem engedjük őket keresni, elmennek oda, ahol nincs akadékoskodás és a pénzükhöz jutnak, így kezdődik a műszak, otthagyja aztán a munkavezető, a terepmester, az biztos, ilyen igénytelen népet még nem látott egyrakáson, valamit talán mégis értenek a helyzetükből, mert leköpnék a mélybe, ott valakit ér, na és, ne járjon ezen a veszélyes terepen, gycpmesterek, nem egyebek, a műszó azt jelenti a nyelvükön, sintér, vagyis aki a kóbor kutyákat, veszett állatokat összefogdosta régebben, elvitte a dögöt a háztól, ezáltal viszont önmagukat minősítik, hát ahogy elnézlek benneteket, hasonlítotok a csavargó, gazdátlan, elbitangolt állatokhoz, de aztán cnyiben maradtak, a puszta megjegyzésnél, mert tovább emelik, helyükre, a gerendákat, illesztik pajszerükkel a falakat, mondd már komám, legfeljebb egy romával kevesebb,

ne hidd, hogy én gonosz vagyok, mondja a terepmester a kantinban, ahol egy sört fizet neki, láttam egyszer egy fényképet, vagyis többet, képes újságban, Amerikában készült, felhőkarcolókat építenek rajta, és mit gondolsz, kik ugrálnak, futkosnak a nyolcvanadik emelet peremén, korlátok, övek nélkül, teljes biztonsággal, nem fogod kitalálni, indiánok, pertut ihatunk, mert erre a munkára direkt indiánokat vettek fel, akik a fák tetején, a hegygerinceken járnak, éles szirteken, amiről azt hittem, csak a filmekben van így, nem ismerik azok a szédülést, olyan még nem történt, hogy valaki leessen, egész családok vállalnak fel egy felhőkarcolót, ott tanul járnai a gyerek, azon vigyáznak egymásra, na és ha mégis, hát elősmerem, a cigányaink nem azonosak az indiánokkal, és nem is akrobaták, de éppolyan színesek és életrevalók, már megbocsáss,

ez még így se győz meg engem, ráadásul nem vagyok színes, majd leszel, a jövő nyárra úgy lebarnuatsz a napon, meg nem mondja senki, nem közölünk jöttél, ami a színedet illeti, tény, hogy odafent máris barna len-

nék, ha nem sápadnék a félelemtől, lehetséges, azért marad fehér az arcom, mert kifut belőle a vér, ezt meg kellene kérdeznem valakitől,

valahogy így kezdődik az álom, bekopogtatok az orvoshoz, izzad a lábam, doktor úr, nekem sose izzadt, csúszik a bakancsban, azt érzem, kelt tésztában járok, pék volt maga azelőtt, fiam, dehogysis, hegesztőpisztoly voltam, lángot okádtam magam elé, akkor cseppet se csodálkozom, érthető, lefelé tartja a pisztoly csövet, nyilván azért, mert impotens, legközelebb, ha ilyen álmodik, nyúljon oda a feleségéhez és minden megoldódik, az se árt, ha lefekvés előtt nem felejt el vizelni, nem azt mondom, a járókelők fejére, szó se róla,

és a rendelő ajtaján kilépve a beépíthetetlen felső emeleten találja magát, indul feléje az óriás daru, hozza a következő szállítmányt, keresztgegendákat, T idomokat, U vasakat, de hoz E betűt, Y-t, H-t, L-t, viszont nem hoz Ly-t, nagy Ö-t, sem Q betűt, olyan lassan mozog a daru, ahogy elképzelni nem lehet, direkt csinálja, fél műszak, amíg velük egymagasságba ér, akkor figyelmeztető dudaszót hallat, síp, dob, gitár, szaxofon, valami baj lehet a fülemmel, szeretném megvakarni, megrezegtetni a külső füljáratot, a kisújjammal, de a kobakot lelakatolták, és a kulcsot egy vén banya őrzi odalent, és csak annak nyitja ki a műszak végén, aki jól viselkedett, teljesítette a normát, aki pedig elbliccelte, annak vasrostélyban kell, állva aludnia a banya által őrzött gyémántteremben, abban zuhanyozik, vacsorázik, alszik, és borotválkozik másnap reggel, amitől persze nem fog kényelmesen aludni, Kanyó eleve attól tart, milyen mereven tartja majd a fejét, hacsak nem fűrmölhet egy kis árkot a vaskazetta széles peremének a homokban, közeledik a daru gémje és terhe, mennyezetlapot hoz, vízszintesen és rajta valami hosszúkás, fehér, csillog a napsütésben, tocsogás, loccsanás, majd eléjük teszi: hatalmas fehér fürdőkád van rajta vízzel teli, benne meztelen nő szappanozza magát, énekel, dúdol, hosszú szőke haja a vállára tapad, cinye de ismerős az arca, hisz a Sebestyén Marika ez, annak van ilyen ártatlan kis pofája, eléjük kerül a kád, körbeállják a szerelők, a segéd munkások, műszakiak, nem jut hozzá közelebb, a testét jószerivel meg se nézte, nem látta, széttúrja hát két erős kezével a tömeget és mire odaér, a kádban egy kövér, szőke disznó fekszik, röfög, lábai az égnek, rúg-kapál, csapkod a pirinyó fülével, farkával, és mintha röhögsélne,

most aztán clég az örömből, szétrebbenti a népet, mert ő ott a nagyfőnök, dologra, rusnya cigányok, a kádat pedig dobják le innen, mit szórakoznak, jól van főnök, engedelmeskedik egy szőrös-bozontos roma, ahogy parancsolja, nekirugaszkodnak többen is, de irtóra nehéz lett, oldalra billentették, felfordították, a víz nem folyt ki belőle sehova, az egész, akár óriás acéltömb, koporsószerű, tömör buga, mindannyian megfeszítik magukat, nyomják, alóla sikoly száll, egy nőnemű disznó sikolya, elsötétül előttük a nap, ki tudja, mitől, mert este lett, mert az erőlködéstől megpattantak a szemidegeik, el kell majd menjen szemorvoshoz, mondta a felvételét aláíró belgyógyász, mennyi ideje próbálják ledobni, hány órája, napja, éve, kinőtt a szakálla, most egy picit megemelték a terhet, alányomja a hosszú szakállát, hova lett a zsilettpengém, a kantinban nem árulnak, se bicskát, se tűt, és micsoda erős lett a szakálla, beléköltözött az ereje, de hány férfié, kibillenti egymaga a többtonnás bugát, ami sár-

gásan csillog, lehet, hogy arany, már a peremén áll, egy pillanat, és a súlypontja kilendül, repül, repül lefelé, megkönnyebbülnek, de nem csak ők, hanem az egész építmény, ez volt az ellensúly, enélkül a másik oldalra dől az épület, mint egy feje tetejére állított inga, ide-oda jár, a patkányok menekülnek, sebesen futnak le a létrákon a dolgozók, földrengést érzlelnek, négy lábon szimatolva rohannak,

már csak egymaga van fent, tépné a sisakját, de nem enged a lakat, tépné az övét, beragadt, bakancsába a szíj beleforrt, meddig bírja még a traverz, egyensúlyát veszítve, semeddig, nincs tovább, eldől, kifelé, a búzamezőre és maga alá temeti alkotóját.

S ezzel nincs vége.

Óriási eke jön, kiveti a földből, a rögök közül, még nem vetették el a búzát, épp feltápáskodna, amikor tehéncsorda közeledik, körülfonják, úgy mennek el, kikerülnek, egy szőke tehén megáll, az arcát nyalja, abban a pillanatban átváltozik a behemót állat és ott marad egy szőke kicsi lány, kézen fogja, kivezeti a törmelékek temetőjéből, mezőn mennek, átúsznak fölötte, egy kútnál megállnak,

húzzál vizet, mondja a lány, de fél közel menni a kávéhoz, mégis oda-parancsolja egy erő, azt hiszi, ha a rudat megfogja, a levegőbe emeli a gém, de nem, úrrá tud lenni rajta, s egyszerre hordónyi vizet húz fel, belehajol, hogy kiemelje, belenéz a kútba, lelát a mélység fenekére, kitágul, kiszélesedik a víz, már nem is fél tőle, hömpölyög körülötte a tenger, és

együtt ugranak bele ágszomszédjával, Kovács Gézával, prűszkölve kiúsznak a partra, ahol már ott az építőanyag, együtt kezdik a falakat felhúzni és dalolnak, nevetnek közben, milyen jó, hogy a felesége nagy-anya meghalt, a kamra helyén most már felépíthetik az új házat.

Ezeket fogja álmodni, a félelemből előre beleborzad, és ezért nem akar elaludni. Valami mást kell kitalálni az álom helyett.

